

Чорна С.А.

*голова циклової комісії природничо-наукових
та загальноєкономічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;*

Кордонська І.В.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Бартко Ж.В.

*спеціаліст першої категорії;
Могилів-Подільський технологічно-економічний коледж
Вінницького національного аграрного університету*

ВАРІЮВАННЯ МЕТОДІВ, ФОРМ, МЕТОДИЧНИХ ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ДІАГНОСТУВАННЯ І КОРИГУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

В умовах входження вищої школи в єдиний Європейський простір загальною метою педагогічного процесу залишається проблема підготовки молодого спеціаліста до високопрофесійної, творчої праці.

Процес варіювання методів, форм, методичних прийомів дозволяє викладачам реалізувати основну мету навчання, здійснювати коригування навчальних досягнень студентів, формувати стійкі практичні навички та розвивати творчі задатки особистості. Розробляючи нові дидактичні завдання, поєднуючи ефективні методики навчально-виховного процесу викладач опирається на фундаментальну пізнавальну базу майбутнього спеціаліста, результати діагностики та моніторингу на початковому етапі навчання студентів в коледжі.

Діагностування навчання – особливий вид проектної діяльності педагогічного колективу навчальних закладів I-II рівнів акредитації, який потребує від педагога високого професіоналізму для визначення цілей навчальних дисциплін, орієнтації на кадрове замовлення, опори на педагогічні науки [1, с. 7-8].

Найбільш продуктивним підходом до цілевизначення сьогодні може стати дослідницький шлях, коли вивчають майбутню життєдіяльність випускників навчального закладу у 3-4 – річній перспективі й на цій основі визначають усі доступні сьогодні діагностичні цілі освіти, проектують ефективний педагогічний процес через систему традиційних та інноваційних методик, які адаптовані до даних умов навчання та орієнтовані на особистість студента.

Вагомий внесок у наукове обґрунтування поняття педагогічної діагностики та прогнозування зробив вітчизняний учений-дидакт професор І. П. Підласий: «Діагностика – це система технологій, засобів, процедур, методик та методів висвітлення обставин, умов та факторів функціонування педагогічних об'єктів, перебігу педагогічних процесів, встановлення їх ефективності та наслідків» [5, с. 14].

Досвід роботи дозволяє стверджувати, що кожен творчий викладач використовує педагогічну діагностику при організації та проведенні

навчальних занять та позааудиторних заходів; самостійної роботи; при виборі методів, форм навчання; при розробці навчальних планів та програм тощо.

Оптимальний педагогічний процес та ефективне навчання передбачає раціональне поєднання організаційно-дидактичних засобів, тобто варіювання методів, форм, методичних прийомів навчання.

Діагностування розглядає результати співпраці у системі «викладач-студент-соціум» разом зі шляхами їх отримання, виявляє тенденції та динаміку формування продукту навчання. Тобто контроль і оцінка знань та умінь, їх аналіз, статистичне опрацювання, виявлення динаміки, тенденцій і прогнозування є складовими моніторингу.

При комбінуванні методів навчання викладач опирається на власний досвід, конкретні умови, наявні можливості та теорію психології і педагогіки.

Ю.К. Бабанський, розробляючи цю проблему, виділив таку найбільш оптимальну послідовність кроків при конструюванні ефективного навчання:

1-крок: вчитель вирішує чи обере він методи самостійного вивчення теми учнями, чи під його керівництвом;

2-крок: вчитель обирає пошукові чи репродуктивні методи для вивчення цієї теми;

3-крок: вчитель обирає між індуктивними або дедуктивними методами;

4-крок: вчитель обирає певне поєднання словесних, наочних та практичних методів навчання;

5-крок: вчитель вирішує, якими методами він буде стимулювати активність учнів на уроці;

6-крок: вчитель обирає методи контролю та самоконтролю [2, с. 5-9].

Щоб підтвердити ці теоретичні положення викладачами циклу був проведений психолого-педагогічний експеримент, який мав на меті з'ясувати, як впливають оптимально обрані методи навчання на ефективність процесу, розвиток креативних вмінь та творчих задатків студентів. В результаті формуючого експерименту було встановлено, що ефективність педагогічного процесу залежить від оптимального комбінування активних та традиційних методів навчання, інтегрованої взаємодії всіх членів навчально-виховного процесу та успішного коригування попередніх навчальних досягнень.

Отже, для ефективного навчання викладачу слід:

- дати завдання студентам для попереднього підготування: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання;

- відібрати до заняття такі інтерактивні вправи, які дали б студентам «ключ» до освоєння теми;

- під час самих інтерактивних вправ дати студентам час подумати над завданням, щоб вони сприйняли його серйозно, а не механічно, або «граючись» виконали його;

- на одному занятті можна використовувати одну (максимум – дві) інтерактивну вправу, а не їх калейдоскоп;

- дуже важливим є проведення спокійного глибокого обговорення за підсумками інтерактивної вправи, зокрема акцептування уваги й на іншому матеріалі теми, прямо не порушеному в інтерактивній вправі;

- проводити швидкі опитування, самостійні домашні роботи з різноманітних матеріалів теми, що не були пов'язані з інтерактивними завданнями.

Для контролю за ходом навчання необхідно:

- глибоко вивчити і продумати матеріал, у тому числі додатковий, наприклад різноманітні тексти, зразки документів, приклади, ситуації, завдання для груп тощо;

- старанно спланувати і розробити заняття: визначити хронометраж, ролі учасників, підготувати питання і можливі відповіді, виробити критерії оцінки ефективності заняття;

- мотивувати студентів до вивчення шляхом добору найцікавіших для студентів випадків, проблем; оголошення очікуваних результатів (цілей) заняття і критеріїв оцінки роботи студентів;

- передбачити різноманітні методи для привернення уваги студентів, налаштування їх на роботу, підтримання дисципліни, необхідної для нормальної роботи аудиторії [3, 1-96].

Таким чином, для розвитку одного із специфічних і головних умінь, які визначають професійну компетентність студентів, слід виділити вміння розв'язувати педагогічні задачі, які моделюють процес навчання і виховання в навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Процес варіювання методів, форм, методичних прийомів навчання з метою діагностування і коригування навчальних досягнень студентів формує і розвиває вміння педагога об'єктивно оцінювати власну професійно-педагогічну майстерність.

Список використаних джерел:

1. Асахова В. М. Нові методи навчання // Освіта України. – 1998. – 29 квітня. – С. 7-8.
2. Бабанський Ю. К. Методи навчання в сучасній загальноосвітній школі. – М. Просвещение, 1985.
3. Бартко Ж. В., Чорна С. А. Сучасні уроки. – Х.: Вид. група «Основа», 2015. – 96 с.
4. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – Дрогобич: Коло, 2003.
5. Підласий І. П. Як підготувати ефективний урок. – К.: Рад. школа, 1989.

Шмир М.Ф.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

САМОКОНТРОЛЬ І ЙОГО РОЛЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Модернізація системи вищої освіти вимагає переосмислення процесу підготовки фахівців відповідно до нових стандартів.